

Waarnemingen januari, februari, maart 2018

Waarnemingen zijn overgenomen van www.waarneming.nl. Hier is een volledig overzicht te vinden van de vogels die deze maanden in ons waarnemingsgebied zijn waargenomen.

Kraanvogels

Zuid-Holland is niet de provincie waar je gemakkelijk Kraanvogels te zien krijgt. Toch waren er in maart bijna dagelijks waarnemingen van overtrekkende Kraanvogels ergens in de provincie. Op 4 maart en op 30 maart dwaalde er ook een groepje af over ons waarnemingsgebied. De Kraanvogel doet het goed in Europa. Niet alleen breidt de Nederlandse broedpopulatie zich gestaag uit, langs de hele Noordwest-Europese trekroute zijn de aantallen ongekend hoog. Een groot deel van de Kraanvogels overwintert in Spanje en trekt dan via Frankrijk en het westen van Duitsland naar Scandinavië, waarbij ook het oosten van Nederland vaak een graantje meepikt. Bij harde oostenwind, zoals in maart veel voorkwam, kan er dan ook wel eens een groepje in Zuid-Holland of boven Noordwijk terecht komen.

In 2017 hebben naar schatting 420.000 Kraanvogels de Noordwest-Europese trekroute gevolgd. In de jaren zeventig waren dat er nog maar 40.000, een spectaculaire groei. Ook in 2018 waren de aantallen hoog. Op de bekende plek Lac du Der, pleisterplaats op de route van Spanje naar Scandinavië werden op 4 maart 90.000 Kraanvogels geteld, een recordaantal voor deze tijd van het jaar. Deze piek viel samen met een grote doortrekgolf in Frankrijk. Boven ons waarnemingsgebied vlogen die dag twee Kraanvogels over de Coepelduynen, al aangekondigd vanaf de telposten van De Vulkaan en Berkheide. Een tweede groep volgde op 30 maart, op het moment dat de doortrek door Frankrijk al op zijn eind liep. Ook deze groep van 15 vogels was aangekondigd. Bijzonder was dat de groep langs een groot deel van de Nederlandse kust te volgen was. Om even na half 10 passeerden ze Breskens. Ruim twee uur later, om 11u45, werden ze opgepikt boven De Vulkaan. Al gauw kwamen ze vervolgens in zicht van telpost Berkheide, waar ze langdurig cirkelden boven Meijndel en om 12u35 doorvlogen. De passage van Noordwijk volgde kort daarna om 12u50. Via de app groepen van vogelwerkgroepen in Noord-Holland werden de vogels van plaats naar plaats doorgegeven zodat ze ook noordelijker gevolgd konden worden. Vanaf de AWD staken ze meer landinwaarts om via Haarlem en Alkmaar rond 15u40 boven de Wieringermeer te verschijnen. De laatste waarneming was in centraal Friesland om 19u10. Over het hele traject van 250 km van Breskens tot Friesland deden ze bijna 10 uur, met een gemiddelde snelheid van 26 km/uur. Het traject Berkheide-Noordwijk legden ze als één van de snelste af, waarschijnlijk omdat ze boven Meijndel hoogte hadden gewonnen en daardoor snel konden afzeilen.

Siberische kou

De maand maart was opvallend koud. Op veel plekken in Nederland kon zelfs geschaatst worden. Na een zachte winter was dit voor veel vogels een extra uitdaging. Het vroege voorjaar is altijd een kritieke periode. De vogels moeten dan in hun energie- en hormonenhuishouding omschakelen van de 'winterstand' naar broedseizoen, juist als het voedselaanbod laag is en de trek extra energie vraagt. Het voorjaar is dan ook de tijd dat veel volwassen vogels sterven. De koude periode in maart viel een aantal soorten rauw op het dak. Vooral Kieviten hadden het zwaar. Tijdens de vorstperiode werden maar liefst 5 dode Kieviten gemeld. Dit is waarschijnlijk het topje van de ijsberg en daarmee slecht nieuws voor een soort die als broedvogel toch al achteruit holt in ons waarnemingsgebied en elders in Nederland. Ook een vondst van een dode Wulp (5 maart CZ) is niet heel gebruikelijk rond Noordwijk. De terugtrek van deze steltlopers is begin maart in volle gang. Maar behalve naar noord vliegende vogels waren er nu ook die terugkeerden. In Polder Hoogeweg wachtte een groep van 33 Wulpen (10 maart RM) betere tijden af om de reis voort te zetten. Ook Bonte Strandlopers en Bontbekplevieren zagen hun route naar het noorden eindigen in een Waddenzee met aangroeiend ijs. Dit gaf veel beweging, waarbij een deel van de vogels weer terug naar zuid vloog, in dichte groepjes over strand en zeereep. Slecht nieuws was de vorstperiode in elk geval voor de IJsvogel. De foto van een in het ijs vastgevroren IJsvogel, gevonden in Oostzaan, werd binnen korte tijd landelijk nieuws. In ons waarnemingsgebied waren in januari en februari dankzij de zachte winter op veel plekken IJsvogels aanwezig (minimaal 12 verschillende plekken). Helaas stopten de waarnemingen abrupt vanaf 27 februari met de inval van de Siberische koude. Geen enkele van onze overwinteraars lijkt de venijnige maartse kou te hebben overleefd en het is de vraag of we dit jaar nog ergens een broedgeval hebben in ons waarnemingsgebied.

Kievit – 3 maart 2108 Noordwijk - Willem v.d. Bergh © Peter van Duijn

Witkopgors

Opnieuw meldde zich dit jaar een nieuwe soort voor ons waarnemingsgebied: de Witkopgors. Elk jaar overwintert er ergens in het bollenland wel een groepje Geelgorzen. Favoriet zijn de plekken waar een wintergewas als Japanse haver is ingezaaid om het stuiven tegen te gaan. Op de zaden in zo'n perceel kan een groep Geelgorzen de hele winter goed overleven. Steeds vaker zie je 's winters dergelijke percelen in het bollenland. Een gunstige ontwikkeling, niet alleen voor de Geelgorzen, maar ook voor de Veldleeuweriken en Patrijzen. Goede winteroverleving staat aan de basis van een floreerende broedpopulatie. Wellicht dat zelfs de Geelgorzen zich zo ooit weer weten te vestigen in de Bollenstreek. Overwinterende Geelgorzen bleven dit jaar lang onder de radar, maar uiteindelijk

Witkopgors – 12 maart 2018 Noordwijkerhout - Zwetterpolder zuidelijk deel © René van Rossum

bleek er op 11 maart toch een groepje van acht te bivakkeren in de Zwetterpolder. Dit was op korte afstand van de locatie waar vorig jaar een groepje overwinterde in Polder Hoogeweg. De volgende dag ontdekte Dave van der Spoel in deze groep een volwassen vrouw Witkopgors. Intrigerend was dat deze vogel geringd was, evenals twee van de Geelgorzen. Waar zou deze vogel vandaan zijn gekomen? Helaas lukte het niemand om de ring met de telescoop of met foto's af te lezen. De Witkopgors is de oostelijke tegenhanger van de Geelgors, die vanaf de Oeral tot Oost-China voorkomt. Het dichtstbijzijnde overwinteringsgebied is in de Centraal-Aziatische staten. Midden jaren negentig werd ontdekt dat hij ook in kleine aantallen in Noord-Italië overwintert. Vervolgens dook er ook een kleine winterpopulatie op in Zuid-Frankrijk in de Camarque. In Nederland is de soort een dwaalgast. Sinds 2015 zijn er iedere winter waarnemingen. De vogel in de Zwetterpolder is de eerste die tot zo laat in het seizoen op de winterplek bleef (t/m 1 april). Dit komt goed overeen met de periode van wegtrek van de winterlocaties in Zuid-Europa (half maart). In de Camarque en Noord-Italië kiest de Witkopgors als winterhabitat duingebieden. De Zwetterpolder, een strandvlakte in het oude kustlandschap, lijkt daarmee uiteindelijk niet zo'n gekke plek voor een overwinterende Witkopgors.

Ooievaars

Na twee succesvolle broedseizoenen was het paar Ooievaars in de Bronsgeest al weer vroeg present. Op 20 maart stonden ze voor het eerst op de nest (JD). Ze waren al eerder aanwezig want al vanaf 27 januari was een paar regelmatig te zien in Polder Hoogeweg. Deze waren herkenbaar als het paar van de Bronsgeest omdat één partner een kleurring droeg. Ook bezochten ze hun favoriete plekken, zoals het grasland achter Offem. Het vuile verenkleed deed vermoeden dat de vogels de winter hadden doorgebracht op de Spaanse vuilnisbelten. De partner met de kleurring, geboren in Rijswijk in 2013, is

Ooievaars – 30 januari 2018 Noordwijk - Polder Hoogeweg -© Johan Westra

inmiddels 5 jaar oud en begint aan het vierde broedseizoen. In het eerste jaar van vestiging mislukte het broedsel. De vogel was toen pas twee jaar oud. Het is uitzonderlijk dat Ooievaars al in hun tweede jaar tot broeden komen. In het volgende jaar was het paar wel succesvol en bracht één jong groot. Voorzien van kleurring vloog deze in juli 2016 uit. Dit jaar bleek dat deze vogel de gevaren van de trek en overwintering had overleefd. Op 18 april stond hij samen met een partner op een nest bij Delft. In de voetsporen van de ouder is deze dus al in zijn tweede jaar gepaard en bezet een nest. Waarschijnlijk is ook hij nog te jong om succesvol tot broeden te komen. Maar het is wel bijzonder dat de eerste in Noordwijk geringde jonge Ooievaar zich weer heeft gemeld in de regio.

Maandoverzicht

januari

De maand januari was zacht met somber en grijs weer. De maand begon met harde westen- tot zuidwestenwind, die op 3 januari opliep tot windkracht 8. Daarna volgde een rustiger periode tot de wind vanaf de 15^e weer stevig aantrok, met opnieuw een noordwesterstorm op 18 januari. In de zuidelijke stroming liep op 24 januari de temperatuur al op tot boven de 10 graden.

Op 6 januari zat er een **Grote Burgemeester** bij de Uitwatering Katwijk (AM). Op 16 januari was een andere vogel aanwezig bij de Binnenwatering (AM). Langs de zeetrekhut vloog op 6 januari een **Grote Jager** (JD HV). In zee was deze winter veel voedsel aanwezig, getuige de grote aantallen Roodkeelduikers en Zeekoeten. Aantallen **Roodkeelduikers** waren hoog tot de laatste week van de maand, met een maximum van 652 op 23 januari (JD). Die dag vloog ook een **Roodhalsfuut** langs (JD). Alk/Zeekoeten waren talrijk tussen 19 en 24 januari met een maximum van 1250 op 22 januari. Voor zover te determineren waren dit allemaal **Zeekoeten** (JD HV). Een **Parelduiker** zwom op 13 januari in de Leidse Vaart ter hoogte van de Zilkerpolder (TH). Bijzonder was ook het paar **Fazanten** dat die dag opdook in de Hogeveense Polder bij Tespelduin (PV). Deze zijn vrijwel verdwenen uit ons waarnemingsgebied. Op strand tussen Noordwijk en de

Parelduiker – 13 januari 2018 Leidse Vaart ter hoogte van de Zilkerpolder Lisse © Ton Hogenes

provinciegrens verbleven op 21 januari 964 **Drieteenstrandlopers** (HV). Eerder waren daar op 4 januari 4 **Steenlopers** aanwezig (HV). Op 7 januari vloog een **Ooievaar** over Noordwijk aan Zee (RR). In de AWD De Vellen verbleef op 15 januari een **Klapekster** (JF). Een **Smelleken** zat op 27 januari in de binnenduintrand van het Langeveld (RJ). In de Bronsgeest liet zich die dag een groep van 15 **Patrijzen** zien (WK). Een **Zwarte mees** zat op 5 januari op Willem v.d. Bergh (CZ) en op 27 januari in Rijnsoever Katwijk (AM). Overwinterende **Roodborsttapuiten** waren opvallend talrijk, met vogels op 5 locaties: Coepelduynen, Bronsgeest, Achterweg, Elsgestepolder, Noordwijkerhoek (CZ ea) Op 3 plekken overwinterden **Witte Kwikstaarten**: in het Langeveld (RG), De Klei (PS) en het zuidwesten van Polder Hoogeweg (MD). Op die locatie was op 28 januari ook een **Waterpieper** aanwezig. (MD). **Tjiftjaffen** doken op twee locaties op, op 1 en 5 januari op Willem v.d. Bergh / Coepelduynen (GB CZ) en op 21 januari langs de Zilkerduinweg (SG). **Ringmussen** overwinterden in Noordwijkerhout (max 4), het Duinpark (max 3) en Rijnsoever Katwijk (max 2) (TB JD JZ).

februari

De maand begon met een zuidwestelijke tot westelijke stroming, af en toe afgewisseld met oostenwind. Vanaf 16 februari draaide de wind definitief naar het oosten en startte een aanvoer van koude lucht. De temperatuur deed iedere dag een stapje terug. Tijdens de laatste dagen van de maand stroomde koude Siberische lucht binnen en was het guur. Het was wel de meest zonnige februari maand ooit gemeten

Op 2 februari vloog er een volwassen **Zwartkopmeeuw** langs de zeetrekthut (JD). Op 6 en 14 februari verbleef een **Klapekster** in de zuidelijke AWD (JM PN). Op 13 februari zong bij de Langevelderslag de eerste **Boomleeuwerik** (JW) en op 18 februari de eerste **Veldleeuwerik** in de Elsgeestepolder (MG). Na de invasie van afgelopen najaar bleven overal (**Grote**) **Barmsijzen** opduiken, met o.a. 15 in Noordwijk-Binnen (HV). Op 18 februari vloog er een **Rode Wouw** over de AWD Paardenkerkhof (CR). Twee **Raven** zwierven over de AWD en de Noordduinen, met waarnemingen op 10 februari (RM) en 25 februari (CZ). **Jan-van-Genten** waren opvallend talrijk voor de zeetrekthut met o.a. 137 langsvliegend op 11 februari (PS) en 115 op 22 februari (HV). Op 25 en 26 februari zaten er nog steeds veel **Alk/Zeekoeten**, met 464 langsvliegend op 25 februari (JD HV). Een man **keken** zat op 24 februari op het dak van een schuur in de Bronsgeest (JS). Bij de inval van de vorst begonnen **Bokjes** op te duiken in de kwelslootjes in het Middengebied met één op 27 en op 28 februari (RM). In slootjes van het Vinkevelden de Noordzijderpolder zaten op 25 en 28 februari één tot twee **Witgatten** (GB JD).

*Kleine vos – 16 februari 2018 Amsterdamse Waterleidingduinen
- Sasbergen © Kees van Dommele*

Op 16 februari vloog al de eerste **Kleine Vos** in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Op 27 februari was een **Boommarter** aanwezig in de Noordduinen (KB).

maart

Maart was een koude maand. Het gure weer van de laatste week van februari zette zich voort, met een harde oostenwind. Op 4 maart sloeg het weer om en zat de wind vaker in de zuidhoek. Op 10 maart was het al voorjaarschtig met een temperatuur boven de 10 graden. Daarna was er 17 maart opnieuw een koude inval, die een aantal dagen aanhield. De rest van de maand bracht rustig weer maar het bleef een koud voorjaar. Daarna bleef het koud tot de rest van de maand, wind was matig.

Met de vorstinvall zwommen er van 1 tot 4 maart **Nonnetjes** in de Leidse Vaart, met minimaal 5 op 3 maart (WB GC). Ook langs de zeetrekthut was er bescheiden vorsttrek, met 3 Nonnetjes langsvliegend op 2 en 3 maart (JD). In de slootjes van de Noordzijderpolder zaten op 2 maart in totaal 13 **Bokjes** (BB). **Houtsnippen** verzamelden zich tijdens de vorst in de bossen, met 10 op 2 maart op Willem v.d. Bergh (PD) en 19 in Offem op 6 maart (HV). Op 3 maart liep er ook een **Waterpieper** langs de slootjes op Willem v.d. Bergh (PD). Op 4 maart trokken er 2 **Kraanvogels** over de Coepelduynen (WB) en op 30 maart een groep van 15 over de binnenduintrand (WB ea). Gedurende de maand trok er 4 keer een **Rode Wouw** over: op 4 maart (HL), op 16 maart (AM ea) en op 29 maart over de zeetrekthut (JD). Op 30 maart vloog er één naar zuid over de Noordduinen (CZ). Een vroege **Zwarte Wouw** vloog op 24 maart naar noord over de Coepelduynen (CZ). Drie keer vlogen één tot twee **Raven** over de duinen tussen de AWD en noordrand Noordwijk (HL JZ ea). Op strand van de AWD liep op 9 maart een **Bonte Kraai** (MM). In de Hogeveense Polder bij Tespelduin was op 10 maart nog steeds een Fazant aanwezig tijdens de broedvogelinventarisatie (SH).

Waterpieper 3 maart 2018 Noordwijk - Willem v.d. Bergh © Peter van Duijn

Geelgors – 12 maart 2018 Noordwijkerhout - Zwetterspolder zuidelijk deel © René van Rossum

Vanaf 12 maart verbleef een **Witkopgors** met 2 tot 8 **Geelgorzen** in de Zwetterspolder (DS ea).

Tussen 14 en 23 maart zat er een aantal keer een **Grote Aalscholver** in de Binnenwatering Katwijk (GT). Op 14 maart was daar ook een man **Topper** aanwezig (PS ea). Op 18 maart waren nog steeds 30 **Wulpen** aanwezig in Polder Hoogeweg (JW). Langs de zeetrekhut vloog die dag een **Parelduiker** (JD). Op 22 maart passeerde een tweedejaars **Drieteenmeeuw** (JD HV). Bij de wintervogeltelling op 17 maart zaten er in de Elsgaesterpolder 17

Kemphanen (JD). Bij de Binnenwatering Katwijk waren op 27 maart 2 **Kluten** neergestreken (AM). In de Coepelduynen verbleef op 30 maart een **Smelleken** (AM). De eerste 10 **Grote Sterns** passeerden op 12 maart de zeetrekhut en de eerste **Visdief** op 26 maart (JD). De eerste **Tijftjaffen** zongen op 14 maart (KV AM). De eerste **Bruine Kiekendief** van het seizoen trok op 15 maart over de Achterweg (CZ). Op 22 maart was er al een paar **Kleine Plevieren** aanwezig in de AWD Westhoek (ML). Op 30 maart zat een **Blauwborst** in de Hogeveense Polder (JW) en vloog de eerste **Boompieper** van het seizoen over de Noordduinen (CZ). Op 31 maart zaten in de AWD een **Tapuit** (RD) en een **Beflijster** (MK) op. Op 24 maart verbleef een **Klapekster** in de zuidelijke AWD (JF).

De eerste **Citroenvlinder** vloog op 5 maart in de Noordduinen (MKr). In de Noordduinen werd op 15 maart een **Bunzing** gefotografeerd met een fotoval (KB). Op 24 maart dook er één op midden in de wijk Vinkeveld (JWf).

Waarnemers

AM	Annelies Marijn	JWf	Jantien Westerhoff	PV	Paul Venderbosch
BB	Bas van der Burg	JZ	John van der Zwaag	RD	Rineke Dedding
CR	Christophe Reijman	KB	Klaas van den Berg	RG	Reinder Genuit
CZ	Casper Zuyderduyn	KD	Kees van Dommele	RJ	Rob Jansson
DS	Dave van der Spoel	KV	Koene Vegter	RR	René van Rossum
GB	Gijsbert van der Bent	MD	Menno van Duijn	RM	Rob de Mooij
GC	Gab de Croock	MK	Marc Kolkman	SG	Sjaak de Groot
GT	Gijsbert Twigt	MKr	Mark Kras	SH	Sarah Humphrey
HL	Hugo Langelaan	ML	Martijn Los	SR	Sjac van Ruiten
HV	Hein Verkade	MM	Mars Muusse	TD	Ton Duivenvoorden
JD	Jelle van Dijk	PD	Peter van Duijn	THo	Ton Hogenes
JF	Jaap Faber	PN	Pim de Nobel	WB	Wijndelt Boelema
JS	Joost van der Sluijs	PS	Peter Spierenburg	WK	Willem Knoppert
JW	Jan Wierda				

bron: www.waarneming.nl

